

Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over de Europese glasindustrie op een tweesprong: hoe kan zij groener en energie-efficiënter worden gemaakt met versterking van het concurrentievermogen en behoud van hoogwaardige banen

(initiatiefadvies)

(2022/C 105/04)

Rapporteur: **Aurel Laurențiu PLOSCEANU**

Corapporteur: **Gerald KREUZER**

Besluit van de voltallige vergadering	25.3.2021
Rechtsgrond	Artikel 32, lid 2, van het reglement van orde Initiatiefadvies
Bevoegde afdeling	Adviescommissie Industriële Reconvertie (CCMI)
Goedkeuring door de afdeling	29.9.2021
Goedkeuring door de voltallige vergadering	21.10.2021
Zitting nr.	564
Stemuitslag (voor/tegen/onthoudingen)	142/1/3

1. Conclusies en aanbevelingen

1.1. De Europese glasindustrie is een innovatieve en uiterst strategische sector waarvan de EU veel profijt heeft. Glasproducten zijn onmisbaar voor de overgang naar een klimaatneutrale circulaire economie: voor de renovatie van gebouwen, de productie van meer hernieuwbare elektriciteit, het koolstofvrij maken van vervoermiddelen en het maken van duurzame verpakkingen. Glas draagt tevens bij tot de digitaliseringsrevolutie in Europa. Kortom: glas is de toekomst.

1.2. Het Europees Economisch en Sociaal Comité (EESC) verzoekt de beleidsmakers van de EU om de glasindustrie en alle daarvan afhankelijke sectoren centraal te stellen in de huidige beleidsprioriteiten, zoals het "Klaar voor 55"-pakket, het pakket circulaire economie, de Digitale Agenda, de agenda voor strategische waardeketens, het internationale handelsbeleid van de EU en de bijbehorende instrumenten.

1.3. De renovatiegolf van de EU biedt enorme commerciële mogelijkheden voor glas, door investeringen op gang te brengen en tegelijkertijd een enorme bijdrage te leveren aan de vermindering van de CO₂-emissies van gebouwen. Wij doen een beroep op de EU en op de nationale beleidsmakers om de thans voorgestelde doelstellingen ten minste te handhaven en waar mogelijk te versterken.

1.4. Een energietransitie binnen de sector is noodzakelijk teneinde het proces van glasproductie, dat inherent energie-intensief is, koolstofneutraal te maken. Die energietransitie zal leiden tot aanzienlijke kostenstijgingen bij het zakendoen als gevolg van hogere operationele kosten en kapitaalvereisten.

1.5. Het EESC dringt er met klem op aan dat het EU-beleid de glasindustrie steunt om die transitie mogelijk te maken, met financiële steun voor zowel kapitaal- als operationele uitgaven, met capaciteitsopbouw op het gebied van hernieuwbare energie, met een betaalbare energievoorziening en door ervoor te zorgen dat de sector niet wordt blootgesteld aan oneerlijke concurrentie van buiten de EU-markt.

1.6. Het EESC steunt alle EU-beleidsmaatregelen en nationale herstelplannen die de vervoersrevolutie naar slimme en klimaatneutrale auto's en de grootschalige uitbreiding van het openbaar vervoer mogelijk maken. Hightechglas speelt hierbij een belangrijke rol.

1.7. Het EESC beveelt met klem aan dat de EU glas classificeert als een permanent materiaal, vanwege zijn inerte, herbruikbare en oneindig recycleerbare eigenschappen.

1.8. Het EESC dringt erop aan dat wordt overgestapt van niet-lineaire materialen op volledig circulair, herbruikbaar en recycleerbaar glas om de afhankelijkheid van de invoer van fossiele brandstoffen, de winning van nieuwe grondstoffen en de uitputting van hulpbronnen te verminderen. De EU zou de voordelen van glas als bijdrage aan duurzame verpakkingssystemen moeten erkennen.

1.9. Het EESC pleit met klem voor een bredere toepassing van de beginselen van de circulaire economie, gekoppeld aan financiële steun van de overheid en de particuliere sector en partnerschappen zoals het initiatief “Close the Glass Loop” (Sluit de glaskringloop), om het gebruik van glasrecycling aan te moedigen. Dat zal Europa in staat stellen glasafval te voorkomen, het energieverbruik en de CO₂-emissies te verminderen en nieuwe banen te creëren in de glasrecyclingsector.

1.10. De EU zou moeten erkennen dat glas onontbeerlijk is voor de productie van groene energie. Glas is niet alleen een essentieel onderdeel van fotonvoltaïsche zonnepanelen, maar ook van windturbines, en kan op andere manieren worden gebruikt om groene stroom te produceren. Het EESC pleit er bij de Commissie en het Europees Parlement voor om nieuw EU-beleid te ontwikkelen met betrekking tot klimaatdoelstellingen en strategische waardeketens, teneinde de productie van fotonvoltaïsche cellen in Europa weer op gang te brengen en de productie van andere strategische glasproducten en de waardeketens waartoe zij behoren (bijv. voorruit voor transportbedrijven) veilig te stellen.

1.11. Het EESC dringt aan op de ondersteuning van investeringen in onderwijs en opleiding teneinde nieuwe en jonge werknemers die de sector binnenkomen om de vergrijzende beroepsbevolking te vervangen, de nodige kennis en capaciteiten bij te brengen, alsmede om de huidige werknemers in staat te stellen de innovatie en de overgangsmaatregelen in de sector bij te benen.

1.12. De EU zou onze glasindustrie moeten beschermen tegen het risico van koolstoflekkage. De toenemende klimaatambities en de stijgende koolstofkosten vereisen een versterkte in plaats van een verzwakte bescherming tegen koolstoflekkage. Het concurrentievermogen van glasproducten op de exportmarkten en in de EU zelf kan gedeeltelijk worden gewaarborgd door doeltreffende maatregelen tegen koolstoflekkage via het emissiehandelssysteem (ETS). Dat systeem moet worden gehandhaafd om de sector te ondersteunen bij de overgang naar de EU-doelstelling van klimaatneutraliteit. De invoering van het mechanisme voor koolstofgrenscorrectie en het taxonomiepakket moeten zorgvuldig worden overwogen. Het EESC zou graag zien dat het mechanisme voor koolstofgrenscorrectie een oplossing voor de uitvoer bevat en dat de maatregelen tegen koolstoflekkage worden versterkt door het mechanisme aan te vullen met een volledig op benchmarks gebaseerde kosteloze toewijzing, ten minste tot 2030, in overeenstemming met de WTO-regels.

1.13. De groene en digitale transitie in Europa, en in de glasindustrie in het bijzonder, moet een rechtvaardige transitie zijn. Het EESC dringt erop aan de werknemers hierbij te betrekken teneinde voor die transitie zo veel mogelijk steun te verwerven. Derhalve moet de sociale dialoog op ieder niveau door EU-wetgeving worden ondersteund.

1.14. Om de ontwikkelingen in de glasindustrie op het gebied van CO₂-vermindering, productie en andere relevante variabelen te kunnen volgen, zou het EESC graag zien dat er meer gerichte steun en analyses komen voor de sector als geheel, voor de subsectoren ervan en voor elke lidstaat afzonderlijk.

2. Algemene beschrijving van de glasindustrie

2.1. Productie

Volgens Glass Alliance Europe bedroeg de glasproductie in de EU in 2020 36,8 miljoen ton. De EU is een van de grootste glasproducenten ter wereld. De sector bestaat uit vijf subsectoren:

- a) 60,4 % — verpakkingsglas
- b) 29,2 % — vlakglas
- c) 3,2 % — huishoudelijk glas
- d) 5,3 % — vezels (wapening en isolatie)
- e) 2,1 % — speciaal glas

2.2. Werkgelegenheid

In 2018 bood de glassector in de EU-27 werk aan ongeveer 290 000 personen⁽¹⁾. Dit cijfer heeft betrekking op de fabricage, de recycling en de verwerking van glas. Sommige subsectoren, zoals vlakglas, hebben complexe waardeketens. De glasverwerkende sector telt bovendien veel kleine en middelgrote ondernemingen.

⁽¹⁾ Bron: Eurostat en FERVER.

2.3. Gezondheid en veiligheid

2.3.1. De Europese glasindustrie biedt hoogwaardige banen voor een breed scala aan profielen: van ongeschoolde arbeiders tot ingenieursbanen op hoog niveau.

2.3.2. Werken als arbeider in de glasindustrie kan lichamelijk zwaar zijn en is soms ook gevaarlijk. Gezondheids- en veiligheidsmaatregelen vergen investeringen en hebben vaak een gunstig effect op de productiviteit. De maatregelen ter voorkoming van beroepsziekten worden voortdurend verbeterd, zoals de preventie van silicose, in het kader van de sociale dialoog inzake inadempbaar kristallijn silica van het Europees netwerk voor silica (NEPSI). De cultuur van veiligheid en preventie heeft bijgedragen aan de kwaliteit van de banen in de sector.

2.4. Leeftijd, onderwijs en opleiding

In tegenstelling tot Midden- en Oost-Europa is de beroepsbevolking in de West-Europese landen meestal ouder (50+) en zeer ervaren. Het wordt steeds moeilijker om nieuwe en jongere werknemers aan te trekken. Oudere en ervaren werknemers vervangen betekent nieuwe werknemers opleiden en de huidige werknemers in staat stellen de innovatie en veranderingen in de sector bij te benen.

2.5. Glas is een zeer innovatieve sector

2.5.1. Door gezondheids- en welzijnstrends ontstaan er nieuwe mogelijkheden en markten voor duurzame, gezonde, herbruikbare en oneindig recycleerbare glazen verpakkingen (glas uit een gesloten kringloop). De glasindustrie werkt aan ontwerpinnovatie en volledig nieuwe routes om het productieproces koolstofvrij te maken, hetgeen een belangrijke transformatie van de glasproductie inhoudt.

2.5.2. Het glas dat in de bouw en in de automobielsector wordt gebruikt, wordt steeds geavanceerder door de toepassing van folies, gassen, coatings, camera's, radars en andere materialen teneinde de veiligheid, de isolerende eigenschappen en de overdraagbaarheid van gegevens te verbeteren. Fotovoltaïsche cellen kunnen worden geïntegreerd in gevelglas of in panoramische zonnedaken van auto's teneinde de efficiëntie op peil te houden en hernieuwbare elektriciteit op te wekken.

2.5.3. Geavanceerde glasproducten worden eveneens gebruikt in de lucht- en ruimtevaart en in de defensiesector. Glasproducten en composietmaterialen worden tevens in ruimtevaartuigen en satellieten gebruikt als coatings, elektronica, sensoren, displays enz. Dat maakt de glasindustrie niet alleen tot een hoogtechnologische en innoverende maar ook tot een zeer strategische sector.

2.6. Gevolgen van COVID-19

Sinds het begin van de pandemie zijn de markten in belangrijke sectoren onder druk komen te staan, hetgeen heeft geleid tot een lagere productie met een traag herstel in enkele belangrijke glassectoren (vlakglas, huishoudelijk glas, vezels). In 2020 daalde de sector met 1 % tot 14 %, afhankelijk van de subsector. In de sector vlakglas, die vooral de bouw en de automobielsector bedient, is de EU-markt in 2020 met meer dan 10 % gekrompen. Hoewel de vraag in de bouw stabiel is dan verwacht, blijft de markt voor autoglas tot dusver beneden peil.

3. De bijdrage van glas aan de klimaatneutraliteit, de circulaire economie, het welzijn en de digitale agenda van de EU

3.1. Klimaatneutraliteit

3.1.1. Renovatiegolf

3.1.1.1. Glasproducten vormen de kern van de renovatiegolf waarmee de EU het energieverbruik en de CO₂-emissies van gebouwen drastisch wil verminderen. Voor de isolatie van gebouwen zal in ramen beglazing met de hoogste energieprestatienormen moeten worden gebruikt. Dat zou een enorme CO₂-vermindering betekenen, aangezien hoog isolerende beglazing tegen 2050 de CO₂-emissies van gebouwen met 37,4 % zou kunnen verminderen⁽²⁾. Glaswol, schuimglas en andere isolerende glasvezelderivaten zijn eveneens van essentieel belang voor het bereiken van optimale isolatie in gebouwen.

⁽²⁾ Zie: TNO-rapport uit 2019 Potentieel van beglazing. Energiebesparing en vermindering van CO₂-uitstoot — Glass for Europe.

3.1.1.2. De renovatiegolf van de EU biedt enorme veel commerciële mogelijkheden. Een verdubbeling van het vervangingspercentage van ramen zou kunnen leiden tot een groei van de markt voor vlakglas met meer dan 60 % en zou investeringen op gang kunnen brengen.

3.1.2. Productie van groene energie

3.1.2.1. Glas is onmisbaar voor de productie van groene energie. Glas is een essentieel onderdeel van fotovoltaïsche zonnepanelen. In windturbines wordt gebruikgemaakt van glasvezels om ze licht maar stevig te maken. Groene stroom kan tevens worden opgewekt met speciaal spiegelglas dat het licht richt op een centraal element dat met een generator verbonden is.

3.1.2.2. De snelle opkomst en ondergang van de Europese industrie voor de productie van zonnepanelen als gevolg van oneerlijke concurrentie van Chinese bedrijven kan als voorbeeld dienen van hoe er niet moet worden omgegaan met nieuwe kansen voor groene energie in een internationaal concurrerende omgeving. Nieuw EU-beleid met betrekking tot klimaatdoelstellingen en strategische waardeketens moet erop gericht zijn de productie van fotovoltaïsche cellen in Europa een nieuwe impuls te geven.

3.1.3. Vervoer

3.1.3.1. De glasindustrie is een belangrijke toeleverancier voor producenten van rollend materieel. Als gevolg van de COVID-19-crisis hebben sommige openbaarvervoerbedrijven veel grote orders opgeschort of geannuleerd, waardoor verschillende vestigingen met sluiting worden bedreigd, hetgeen tot een toename van de invoer zou kunnen leiden. Tijds nationale herstelplannen kunnen een doeltreffend middel zijn om de Europese productie te ondersteunen.

3.1.3.2. Hoewel de automobielsector reeds vóór COVID-19 in een crisis verkeerde, zal er waarschijnlijk vraag zijn naar meer geavanceerde lichte, sterk isolerende beglazing. Autonome auto's zullen de vraag naar meer geavanceerde, gespecialiseerde glasproducten voor displays, bedieningspanelen, augmented reality-apparatuur en dergelijke doen toenemen.

3.1.4. Duurzame verpakkingen

Glas voorziet de Europese sectoren voeding en drank, cosmetica en farmaceutica (bijv. COVID-19-vaccins) van gezonde, duurzame en inerte verpakkingen. De glasindustrie loopt voorop bij een breed scala aan innovaties op het gebied van ecologisch ontwerp, decarbonisatie en energie-efficiëntieprocessen om de manier waarop glas wordt geproduceerd te veranderen. Elk jaar wordt maar liefst 10 % van de productiekosten geïnvesteerd in decarbonisatie, energie-efficiëntie en modernisering van fabrieken. Het meest recente Furnace for the Future-project⁽³⁾ voor verpakkingsglas, waarvoor een aanvraag is ingediend bij het Innovatiefonds van het EU-emissiehandelssysteem, zal de emissies met 60 % verminderen. Dat is een van de vele initiatieven ter ondersteuning van de doelstelling van de sector om te komen tot klimaatneutrale glazen verpakkingen die de sector zullen transformeren en grote groeikansen zullen bieden voor koolstofarme glazen verpakkingen.

3.2. Circulaire economie: glas als perfect circulair product

3.2.1. Glas is een permanent, inert materiaal dat herbruikbaar en oneindig recycleerbaar is zonder zijn eigenschappen te verliezen.

3.2.2. Glas is een milieuvriendelijk alternatief voor veel kunststoftoepassingen, het loopt voorop in termen van effectieve recycling en het is 100 % herbruikbaar, waardoor een volledig circulair systeem ontstaat. Het is de enige verpakking die geen kunststof laag of voering nodig heeft en altijd gezond en veilig blijft voor levensmiddelen, hoe vaak het ook wordt gerecycleerd. Glas is een van de meest gerecycleerde verpakkingsmaterialen: 76 % van al het glas dat tegenwoordig op de markt wordt gebracht, wordt ingezameld voor recycling. Het gebruik van gerecycleerd glas bespaart energie en vermindert de CO₂-emissies. EU-brede stimulansen om stakeholders in de hele waardeketen, met inbegrip van consumenten, aan te moedigen meer en beter te recycleren, moeten verder worden ondersteund.

3.2.3. In de bouwglassector is gerecycleerd glas tegenwoordig goed voor 26 % van het grondstoffenverbruik⁽⁴⁾. Er zijn mogelijkheden om de recycling te verhogen door de inzameling, sortering en reiniging van glas afkomstig van oude ramen of gevels te verbeteren.

⁽³⁾ Furnace for the Future: <https://feve.org/about-glass/furnace-for-the-future/>

⁽⁴⁾ Glass for Europe — 2050: Flat glass in climate-neutral Europe — 2019. <https://glassforeurope.com/wp-content/uploads/2020/01/flat-glass-climate-neutral-europe.pdf>

3.2.4. Het einde van de levensduur van de eerste generatie fotovoltaïsche cellen kan een nieuwe kans zijn om het industriebeleid inzake zonne-energie te vernieuwen en kostbare materialen binnen Europa te houden dankzij een verbeterde recycling. Dit moet worden ondersteund door een duidelijke visie en een duidelijk beleid van de EU.

3.3. Welzijn

3.3.1. Glas is overal. Het moderne leven zou niet mogelijk zijn zonder. De glassector is ook een van de oudste industrieën en heeft in Europa een zeer lange geschiedenis op het gebied van decoratief glas, kunst en cultuur. De Europese knowhow, praktijken en de kunst van het glasmaken wortelen in deze traditie.

3.3.2. Tegenwoordig maakt glas medische technologie, biotechnologie en biowetenschappelijke techniek mogelijk. Glas beschermt ons ook tegen röntgenstraling (radiologie) en gammastralen (nucleair). Interieurglas en glazen meubelen zoals spiegels, scheidingswanden, balustrades, tafels, rekken en glazen verlichting verfraaien onze woon- en kantoorruimten.

3.3.3. Glas beschermt de kwaliteit en houdbaarheid van ons voedsel en onze dranken. Glazen serviezen en accessoires horen bij verfijnd tafelen en geven het leven glans. Glazen ramen laten natuurlijk licht binnen in onze huizen en kantoren. Glas wordt gebruikt in huishoudelijke en kantoorapparatuur en in elektronica zoals ovens, kookplaten, tv- en computerschermen en smartphones.

3.4. Digitaal Europa

Europese productielocaties maken nu al het dunste glas dat er bestaat, dat wordt gebruikt voor beeldschermen, smartphones, tablets en andere (aanraak)schermen. Glasvezeldraden en -kabels zorgen zowel voor grootschalig en zelfs intercontinentaal transport van gegevens als voor microverbindingen in elektronische apparatuur en chips.

4. Glas als energie-intensieve sector

4.1. Elk jaar worden nieuwe ovens geleidelijk aan omgebouwd of aangepast met innovatieve koolstofarme technologieën die veel energie-efficiënter zijn. De industrie blijft het energieverbruik verminderen door gebruik te maken van technologieën voor afvalwarmteterugwinning, de Organic Rankine Cycle-technologie, een grotere toepassing van glasscherven en andere symbiotische technologieën. Nieuwe energiebeheersystemen en -technologieën die in alle glasfabrieken worden toegepast, dragen bij aan de verhoging van de energie-efficiëntie.

4.2. Het energieverbruik in de glasindustrie is al bijna honderd jaar sterk gedaald en bereikt nu zijn thermodynamische grens.

4.3. Aangezien de CO₂-emissies in de glasindustrie rechtstreeks verband houden met de gebruikte energie, kunnen verbeteringen van de energie-efficiëntie tot uiting komen in een vermindering van CO₂-emissies. Die verbeteringen hebben de facto geleid tot een sterke afname van de CO₂-emissies. Zo heeft de Franse glasindustrie, die zeer divers en geavanceerd is, haar CO₂-emissies tussen 1960 en 2010 met 70 % verminderd.

4.4. Om de door de glasindustrie geboekte vooruitgang af te zetten tegen die van andere energie-intensieve sectoren, moet er meer gerichte steun worden ontwikkeld voor de industrie als geheel, voor de subsectoren ervan en voor elke lidstaat.

4.5. Wegen naar klimaat-/koolstofneutraliteit

4.5.1. De glasindustrie heeft bijna zijn thermodynamische limiet bereikt, hetgeen betekent dat een aanzienlijke vermindering van de CO₂-emissies met de huidige technieken en de verbranding van aardgas niet meer mogelijk is. Wat nodig is, is een energietransitie en waar mogelijk een nog grotere circulariteit in de glasproductie.

4.5.2. Groene elektriciteit

Een andere veelbelovende manier om de glasproductie koolstofvrij te maken is elektrificatie. Er wordt momenteel gewerkt aan een demonstratieproject: Furnace for the Future. Het zou de eerste grootschalige hybride elektrische verpakkingsglasoven ter wereld zijn. Er zijn reeds kleinschalige elektrische ovens in bedrijf in de subsectoren verpakkingsglas en huishoudelijk glas. Net als bij waterstof moet de capaciteit van groene elektriciteit worden ontwikkeld.

4.5.3. Groene waterstof

Waterstof is een zeer veelbelovend alternatief voor aardgas. De glasindustrie onderzoekt reeds de mogelijkheid van waterstofovens. Het zal nog een aantal jaren duren voordat de eerste door waterstof aangedreven oven operationeel en concurrerend is en voordat er voldoende productie- en transportcapaciteit voor waterstof is.

4.5.4. Circulariteit

Bij het smelten van glas met aardgasovens wordt tot 80 % van de CO₂ uitgestoten door de verbranding van aardgas en 20 % door de uitstoot van nieuwe grondstoffen. Door de nieuwe grondstoffen te vervangen door gerecycleerd glas (glasscherven) hoeven er geen nieuwe grondstoffen te worden gewonnen, wordt er minder afval en CO₂ geproduceerd en wordt er energie bespaard. Er zijn mogelijkheden om “de glaskringloop te sluiten”⁽⁵⁾ en meer glas na gebruik te recyclen. Zowel in de subsector bouwglas als de subsector autoglas worden verschillende initiatieven en modellen getest om de inzameling te verbeteren. Overwogen moet worden om glas en beglazing vóór de sloop uit gebouwen te verwijderen en een materiaalspecifieke inzamelingsdoelstelling vast te stellen ter aanvulling van de algemene doelstelling voor bouw- en sloopafval, die voor lichte materialen zoals glas inefficiënt is. Om een hoge kwaliteit te waarborgen zijn systemen voor gescheiden inzameling nodig, zodat een hoog gehalte aan gerecycleerd materiaal kan worden gebruikt in glasproducten.

4.5.5. Hindernissen en uitdagingen

De energietransitie zal resulteren in hogere operationele kosten (OPEX) en kapitaalbehoeften (CAPEX). Het EU-beleid moet investeringen van de industrie ondersteunen om die transitie mogelijk te maken en ervoor zorgen dat de industrie niet wordt blootgesteld aan oneerlijke concurrentie van buiten de EU-markt. Bovendien moet er nu actie worden ondernomen, aangezien ovens een levensduur hebben van 10 tot 15 jaar (verpakkingsglas) of 15 tot 20 jaar (vlakglas). Dat geeft ons tot het cruciale jaar 2050 slechts twee generaties ovens.

5. Glasindustrie in het EU-beleid

5.1. Groen herstel: de Green Deal, de renovatiegolf van de EU, het streven naar meer hernieuwbare energie, het beleid inzake duurzaam vervoer en initiatieven op het gebied van de circulaire economie zouden doeltreffende stimulansen moeten zijn voor koolstofarme glasproducten.

5.2. Nieuwe energiebronnen: hernieuwbare energiecapaciteit voor groene elektriciteit en groene waterstof ondersteunen en opbouwen, en zorgen voor de beschikbaarheid van biogas. Steunen van wind- en zonne-energie in de energiemix.

5.3. O & O: meer overheidssteun en -financiering voor O & O- en demonstratieprojecten⁽⁶⁾, zoals het Innovatiefonds van het EU-emissiehandelssysteem, om de productie koolstofarm te maken en energie-efficiënte ovens verder te ontwikkelen. Bij de eerste oproep tot het indienen van steunaanvragen uit het Fonds overtrof de vraag ruimschoots het aanbod, en verwacht wordt dat dit ook bij de volgende oproepen het geval zal zijn.

5.4. Marktpenetratie: er zijn mechanismen nodig om de marktpenetratie van koolstofarme glasproducten te ondersteunen, zodat investeringen in koolstofarme productie rendement opleveren. De vervanging van kunststoffen door duurzame glasalternatieven in de detailhandel, thuis, in de horeca, voor afhaalmaaltijden en voedsel en dranken voor onderweg moet worden ondersteund om de overgang van lineaire naar circulaire economische systemen te helpen bewerkstelligen.

5.5. Renovatiegolf: maatregelen in het kader van de renovatiegolf die het gebruik van CO₂-vermijdende producten kunnen aanmoedigen, ondersteunen teneinde de energie-efficiëntie en hernieuwbare energiebronnen in zowel gebouwen als vervoer te stimuleren. De energie-efficiëntiedoelstelling verhogen en bindend maken op EU-niveau om de renovatie van openbare gebouwen aan te moedigen en het ambitieniveau voor energiebesparingsverplichtingen te verhogen. De verhoging van de beschikbare financiering voor de renovatie van gebouwen ondersteunen via een aantal instrumenten, waaronder het nieuwe sociaal klimaatfonds.

5.6. Duurzaam vervoer: de vervoersrevolutie naar slimme en klimaatneutrale auto's en de uitbreiding van openbaarvervoersystemen ondersteunen. Hightechglas speelt hierbij een belangrijke rol.

⁽⁵⁾ Close the Glass Loop: <https://closetheglassloop.eu/>

⁽⁶⁾ De glasindustrie heeft verschillende decarbonisatiestrategieën, zoals overschakeling op hernieuwbare energiebronnen, energie-efficiëntiemaatregelen, koolstofarme grondstoffen, gebruik van gerecycleerd glas, vervoer en logistiek.

5.7. Duurzame verpakking: de omschakeling van niet-lineaire materialen naar volledig circulair, herbruikbaar en recycleerbaar glas ondersteunen om de afhankelijkheid van de invoer van fossiele brandstoffen, de winning van nieuwe grondstoffen en de uitputting van hulpbronnen te verminderen.

5.8. Circulariteit: steunen van infrastructuur voor gescheiden inzameling en recycling, van capaciteitsopbouw en van technologieën om de kwantiteit en kwaliteit van gebruikt glas te maximaliseren ten behoeve van een gesloten kringloop die leidt tot nieuwe glasproducten. Partnerschappen in de waardeketen tussen de openbare en de particuliere sector, zoals het platform “Close the Glass Loop” voor verpakkingsglas⁽⁷⁾, aanmoedigen om samen te werken.

5.8.1. Met name op het gebied van activiteiten in de bouwsector, met inbegrip van sloopafval, moeten inspanningen worden geleverd om het potentieel van afgedankt bouwglas te benutten.

5.8.2. Hoge hergebruik- en recyclingpercentages van glazen verpakkingen dragen aantoonbaar bij tot een vermindering van de milieueffecten van de sector verpakkingsglas en een efficiënter gebruik van hulpbronnen. Om hoge hergebruik- en recyclingpercentages te bereiken, naast een uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor de recycling van glazen wegwerpverpakkingen, heeft de industrie vrijwillige statiegeldsystemen voor herbruikbare glazen verpakkingen ingevoerd en hebben sommige lidstaten van de Europese Economische Ruimte (EER) verplichte statiegeldsystemen voor wegwerpdrankverpakkingen ingevoerd. Hoewel verplichte statiegeldregelingen systemen voor wegwerpverpakkingen worden gezien als een doeltreffend middel om zwerfafval te voorkomen en hoge recyclingpercentages voor drankverpakkingen te bereiken, is het EESC van mening dat statiegeldsystemen voor andere glazen wegwerpverpakkingen (en niet alleen drankverpakkingen) onverenigbaar zijn met de goed functionerende regelingen voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid, die aantoonbaar geschikt zijn voor inzameling met het oog op recycling en waarmee zeer hoge recyclingpercentages worden behaald.

5.8.3. Met betrekking tot niet-hervulbaar verpakkingsglas moet steun worden verleend aan programma's voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid waardoor glas in bulk kan worden ingezameld. Die zijn veel doeltreffender dan statiegeldregelingen voor eenmalige verpakkingen, zowel uit milieu- als uit economisch oogpunt.

5.9. Digitalisering: steun verlenen aan industrieën en werknemers die een digitaal Europa mogelijk maken (glasvezel, aanraakschermen, displays, sensoren) door middel van een doeltreffend industriebeleid van de EU en de ontwikkeling van ecosystemen, waarbij rekening wordt gehouden met alle bovengenoemde uitdagingen en waarin de specifieke kenmerken van de verschillende subsectoren van de glasindustrie tot uiting komen.

5.10. Zorgen voor concurrentievermogen op de Europese markt

5.10.1. De energietransitie in de glasindustrie zal tijd vergen, en tijdens die transitie zorgen de zeer hoge en stijgende energiekosten voor een uiterst moeilijke situatie in de glasindustrie, aangezien de energiekosten momenteel, afhankelijk van de producten en de prijsverschommelingen, ongeveer 25-30 % van de glasproductiekosten uitmaken.

5.10.2. Staatssteun

Alle subsectoren van de glasindustrie zouden moeten profiteren van steuninstrumenten voor kapitaaluitgaven en operationele uitgaven (CAPEX en OPEX), zoals het moderniseringsfonds, de structuurfondsen van de EU en het ETS-innovatiefonds. De glasindustrie moet worden vrijgesteld van de energiebelastingrichtlijn, maar worden opgenomen in de groepsvrijstelling voor elektriciteitscompensatie en zou in aanmerking moeten komen voor “carbon contracts for difference” (CCfD), zodat zij kan investeren in CO₂-arme productieprocessen. Met name speciaal glas moet worden toegevoegd aan de klimaatlijst voor staatssteun.

5.10.3. Mondiaal concurrentievermogen

5.10.3.1. Oneerlijke handelspraktijken van derde landen moeten snel worden aangepakt met doeltreffende handelsbeleidsinstrumenten.

5.10.3.2. De sector continuglasvezel heeft te lijden gehad onder een verstoorde markt als gevolg van een grote invoer van gedumpte en gesubsidieerde glasvezels uit Azië. Er is dringend behoefte aan anti-dumpingmaatregelen, bijvoorbeeld ten aanzien van de invoer uit Egypte en Bahrein.

⁽⁷⁾ Close the Glass Loop www.closestheglassloop.eu

5.10.3.3. Ook de glasindustrie die voorruiten voor de automobielsector produceert, ondervindt hevige concurrentie van hoofdzakelijk Chinese producenten. Lagere milieu- en CO₂-emissienormen in combinatie met lagere lonen en slechtere arbeidsomstandigheden leiden tot oneerlijke concurrentie, die ertoe kan leiden dat Europese autoassemblers meer gaan invoeren uit het verre Oosten van Azië, waardoor wereldwijd meer CO₂ wordt uitgestoten.

5.10.3.4. Europa is de grootste producent van glazen verpakkingen ter wereld. De sector staat ten dienste van de essentiële levensmiddelen- en drankensector van de EU, de grootste sector in de EU. Glas draagt eveneens bij aan de buitenlandse handel van naar schatting 250 miljard EUR aan producten die verpakt zijn of verpakt kunnen worden in glas, hetgeen meer extra EU-exportopbrengsten oplevert dan kunststofharsen en -pellets, organische chemicaliën en vliegtuigen.

5.11. Een rechtvaardige transitie verzekeren

Een leven lang leren en opleiding moeten worden aangemoedigd en ondersteund om ervoor te zorgen dat de arbeidskrachten zich aanpassen aan nieuwe technologieën en processen en om meer werkzekerheid te bieden, zowel binnen de sector zelf als op de arbeidsmarkt in ruimere zin. De werknemers moeten bij de transitie worden betrokken en derhalve moet de sociale dialoog op ieder niveau door de EU-wetgeving worden ondersteund.

5.12. Stabiliteit en zekerheid van de wetgeving

5.12.1. Koolstoflekkage: effectieve koolstoflekkagemaatregelen via het ETS moeten worden gehandhaafd om de industrie te ondersteunen bij de overgang naar de EU-doelstelling van klimaatneutraliteit, en om een gelijk speelveld op Europees en internationaal niveau te creëren en in stand te houden.

5.12.2. Mechanisme voor koolstofgrenscorrectie: het EESC is voorstander van een voorzichtige invoering van het mechanisme voor koolstofgrenscorrectie, in overeenstemming met de WTO-regels, maar dan moet het wel een oplossing voor de uitvoer omvatten en moet het ten minste tot 2030 een aanvulling vormen op de volledig op benchmarks gebaseerde kosteloze toewijzing, zodat bedrijven zich kunnen concentreren op koolstofarme investeringen en de doeltreffendheid van het mechanisme kan worden beoordeeld.

5.12.3. Taxonomie: het EESC is ingenomen met de werkzaamheden met betrekking tot het taxonomiepakket van de EU, dat erop gericht is particuliere financiering te richten op duurzame activiteiten, maar is van mening dat de rol van de glasindustrie en haar bijdrage aan de aanpassing aan en mitigatie van klimaatverandering aan de orde moeten worden gesteld.

5.12.4. Circulariteit: het Comité is ingenomen met het EU-actieplan voor de circulaire economie en dringt erop aan dat glas volledig wordt erkend als een blijvend materiaal dat productief blijft in onze economieën, en dat initiatieven om de circulariteit van glas te verbeteren ten volle worden gesteund.

5.12.5. Klaar voor 55: dit pakket, dat tijdens het opstellen van het onderhavige advies werd gepresenteerd, bestaat uit wijzigingen op een tiental bestaande voorstellen (richtlijn emissiehandel, energiebelastingrichtlijn, richtlijn hernieuwbare energie enz.) plus een aantal nieuwe voorstellen (zoals het voorstel inzake het mechanisme voor koolstofgrenscorrectie). Het EESC roept de Commissie op om zorgvuldig na te gaan welke gevolgen dit pakket heeft voor de glasindustrie. Gezien de omvang van de veranderingen die op veel verschillende gebieden worden doorgevoerd, is het van cruciaal belang te zorgen voor samenhang tussen de verschillende wetgevingsteksten en mogelijke conflicten te voorkomen. Het pakket moet de industrie ondersteunen bij de energietransitie en tegelijkertijd zorgen voor een gelijk speelveld met concurrenten uit landen buiten de EU, die niet met dezelfde koolstofkosten worden geconfronteerd.

Brussel, 21 oktober 2021.

De voorzitter
van het Europees Economisch en Sociaal Comité
Christa SCHWENG